

ERTA TURMUSH VA UNING SALBIY OQIBATLARI HAYOTIY MISOLLAR TALQINIDA

Xalmatova Feruza Pulatovna

Toshkent shahar Yunusobod tumani 327-maktab psixologi

Annotatsiya: “Oila - hayotning abadiyligini, avlodning davomiyligini ta’minlaydigan muqaddas urf odatlarimizni saqlaydigan shu bilan birga kelajak nasllar qanday inson bo’lib yetishiga bevosita ta’sir ko’rsatadigan tarbiya o’chog’idir” - deydi birinchi Prezidentimiz Islom Karimov. Ushbu maqolada erta turmush oqibatida kelib chiqayotgan muommolar va ularning kelajak avlod, oliya istiqboli uchun ta’siri haqida so’z yuritiladi.

Kalit so’zlar: Islom dini, ma’naviyat barkomollik, yetuklik davri, individual fuqorolik pasporti, bepushtlik, ajrim sabablari.

KIRISH

Oila nafaqat bir yurtning balki jamiyatning kichik bir bo’g’ini. Aytish joizki, bugungi kunda oila masalasi davlat siyosati darajasigacha ko’tarilgan. Nega deganda, bashariyatning tirikligi, uzluksizligi oiladan. Axir oilaning eng birlamchi va bevosita vazifasi, ma’naviyat tili bilan aytganda, muqaddas vazifasi insoniyatning zanjirini sog’lom va iqtidorli avlodlar bilan ulab borishdan iborat. Bu davlat zimmasidagi sharafligi va mas’uliyatli vazifadir.

Asrlar davomida islom shariatining mut’assiblari hukmron bo’lgan o’tmishimizda qizlarni barvaqt uzatishga chaqiradi degan noto’g’ri tushunchalar bor edi. Bu asossiz gap. Islomda hali balog’atga yetmagan, turmushga tayyor bo’lmagan o’smir qizlarni uzatish yoki nikohlash lozim, degan gap yo’q. Hatto, balog’atga yetgan jismoniy tarafdin turmushga tayyor yigit, agar oilani boqa olmasa uning uylanishi shart emasligi aytiladi. Masalaga tibbiy jihatdan yondashadigan bo’lsak, hozir shifokorlar 16-17 yoshli qizlar turmushga tayyor emasligi, homiladorlik va tug’uruq holatida qiynalib qolayotganini aytib, ularni 19-20 yoshlarida turmushga berishini yigitlarga 20-22 yoshlarda uylanishini tavsiya qilishmoqda.

Ikki yosh rasmiy nikohdan o’tish uchun to’ydin bir oy oldin joylardagi fuqorolik holati dalolatnomalarini yozish FHDYO idoralariga ariza topshiradi. shunda ularga tibbiy ko’rikdan o’tish uchun yo’llanma beriladi. Tibbiy ko’rik varaqasi to’ldirilgan holdagina fuqorolarning rasmiy nikohi qayd etiladi. Kelin kuyovlarni to’ydin oldin majburiy ravishda tibbiy ko’rikdan o’tkazish talabi bejiz qo’yilmagan. Navnihol yigit yoki qiz yashirin tarzda kechayotgan biror dardga chalingan, uni o’zi ham sezmay yurgan bo’lishi ehtimoldan holi emas.

Kamqonlik yurak qon tomir, buyrak xastaliklarini davolamay turib, homilador bo’lish nogiron bolalar tug’ilishiga olib kelishi hayotda ko’p isbotlangan. Xastaliklarni oila qurishdan avval davolash oson. Davlatimiz yaratayotgan bu kabi

sharoitlar sog'lom turmush tarzini shakillantirish orqali oila mustahkamligini ta'minlashga qaratilgan. Zero, oilada yigit va qiz o'z vazifa va mas'uliyatlarini ado etishlari, sog'lom zurriyotlarni dunyoga keltirishlari uchun avvalo o'zlari sog'lom bo'lishlari shart. Hozirga kelib, tibbiy ko'rikning ahamiyatini aksariyat ota onalar tushunib yetdilar. Ammo shunday bo'lsada, "Hali turmushga chiqmagan yosh qiz turli yo'nalishdagi shifokorlarga uchrab yurishning nima keragi bor?" deb tor mulohaza yuritadiganlar ham yo'q emas. Ana shunday fikrlash sababli tibbiy ko'rikning talab darajasida o'tkazilishiga e'tibor bermay, giyohvandlikka berilgan yoki nasliy kasalligi bo'lgan kuyovga uzatish oqibatida baxtsiz qolgan qizlar, pushaymon chekkan ota-onalar hayotda uchrab turibdi.

Shu o'rinda o'tmishga nazar solib, allomalarimizning bu boradagi fikrlari bilan tanishsak: Bayhaqiy bu borada "Zaruriy ko'nikmalarni egallamay, bilim olmay turib turmushga chiqqan qiz, ayol, rafiqqa, ona, beka jamiyat a'zosi sifatidagi vazifalarni to'kis ado etishga qiynaladi." Degan fikrlarni aytgan

Erta turmush va uning fojealari haqida targ'ibot tashviqot ishlari olib borilishiga qaramasdan, biz yashayotgan ushbu jamiyatda qizlarini erda turmushga berib, so'ng afsuslanadigan ota onalar afsuski, yo'q emas. Qizlar o'qiyman men orzu maqsadlarimni amalga oshiraman deb ammo ota onasini fikriga qarshi borolmay umidi so'ngan orzulari armonga aylangan qizlar soni ko'payib bormoqda. Va shu o'rinda shunday qizlarning biri tomonidan aytilgan so'zlarni keltirib o'taman.

"Men 10-sinfda o'qiyman albatta kelajakda juda ko'p orzularim bor o'qishga kirib qiladigan rejalarim ham talaygina menda qiziqish o'qishga bo'lgan ishtiyoqim juda baland edi, qolaversa, Maktabimizning eng Faol qizlaridan edim. Bu sinovli dunyo inson o'ylagandek bo'lmas ekan.

Kundan kunga uyimizdan sovchilarni keti uzilmas edi, shunda meni turli xil xayollar cho'lg'ar edi ishqilib berishmasin deb hattoki, kechasi bilan ham uxlolmas edim. O'sha kunlar arafasida bir kuni maktabda tanlov bo'lgan edi 1-o'rinni egallagan edim juda xursand edim, bu meni eng katta yutuqlarimdan biri edi. Xursandligimdan ashula hirgoyi qilib uyga kirib keldim va uydagilarimga yutug'im haqida aytib berdim avvaliga ular xursand bo'lishdi keyin esa jiddiy ohangda qizim sen bilan gaplashib olishim kerak dedi, men esa negadir g'alati bo'lib ketdim va qattiq qo'rqanimni sezdirmay o'zimni qo'lga oldim va onamni gapini tingladim: - qizim bu hayot baribir ertami kechmi turmushga chiqishing kerak shunday ekan men dadang bilan kelishib seni kelajagingni o'ylab seni bir yigitga unshtirdek ota onasi yaxshi yigitni o'zi ham yaxshi tagli tugli deb, ayam ko'p narsalarni aytar deyarli eshitmas edim meni g'am umidsizlik cho'lg'b olgan edi xolos. Lekin nima haqida gapiryotganini allaqachon tushungan edim. Bir og'iz na ha na yo'q dedim indamay xonamga kirib yig'lardim lekin hech kimga sezdirmay tinimsiz yig'lardim azoblanar edim. Shu zaylada 2-3 kun o'tdi yig'lamay ham qo'ydim yig'lashga yoshlarim tugagan hayotdan maqsadi yo'q qiz edim. Qani menga aytingchi, bunday

kelajak qanday bo'ladi? hech narsaga qiziqish bo'lmasa, Umuman olganda asta sekinlik bilan maktabimizdagi qizlarni erta turmushga berar edi. Bir so'z bilan aytganda men darslarni tashab qo'ydim faqat g'amgin siqilib yurardim hayolimga hech narsa sig'mas edi.

Mana qarang oradan shuncha yil o'tdi uni hayoti nima bo'ldi albatta fojiali.

Maktabni bitirgandan to'y qilishdi. U yosh va hech narsaga tayyor emas edi va oilaviy majorolarga bardosh beraolmas edim. Xullas qisqa qilib aytadigan bo'lsam tug'ruqxonaga borgan va va farzandini qo'lga ololmay vafot etibdi ham bola ham ona bu fojidan ikki taraf ham afsusda ammo kech ed. Bu muammolarni hal qilish siz-u biz kabi yoshlarning o'z qo'limizda. Tashabbus iqtidor bilm va salohiyatli bo'lishimiz kerak. Mening fikrimcha yoshlar 9 yoki 11 yillik umumta'lim maktabi yoki undan so'ng litsey va kollej ta'limini olishlari shart. Zero, dinimiz ta'limotlariga ko'ra ilm olish, ma'rifatli bo'lish, hayot uchun zarur bo'lgan barcha ko'nikmalarni o'rganish har bir qiz bola uchun ham farzdir. Bordi-yu shundan oldin qursalar, o'qish ham chala, oila yumushlari ham, uy bekaligi va boshqa ishlar ham chala bajarilishiga yo'l ochilgan bo'ladi. Muhimi, ilmi va kasb-hunarli ayolgina farzandining komil inson bo'lishiga intiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev SH.M “Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz” mavzusidagi O'zbekiston Reaspublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. _T..”O'zbekiston , 2016-56 b.
2. “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risidagi” Qonun hujjatlari
3. “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlarni ta'minlash kafolatlari” to'g'risida president farmoni
4. A.Qayumov. Qo'qon adabiy muhiti, Toshkent, O'zSSR FA nashriyoti, 1961-yil, 313-bet.